

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ “ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР”

**ФАКУЛТЕТ “МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА И АДМИНИСТРАЦИЯ”
КАТЕДРА “АДМИНИСТРАЦИЯ, УПРАВЛЕНИЕ И ПОЛИТИЧЕСКИ
НАУКИ”**

=====

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р ИВАН ВЕЛИЧКОВ ИВАНОВ
преподавател в Европейски политехнически университет и ръководител на катедра
“Икономика, мениджмънт и администрация” – гр. Перник,
както и в качеството му на член от Научното жури съгласно Заповед на Ректора на
ВСУ “Ч. Храбър”

по дисертационния труд
на АЛМАГУЛ АКБУЛАТОВНА КАМИЕВА

на тема: „ИНОВАЦИОННА ПОЛИТИКА И ПОДХОДИ В УПРАВЛЕНИЕТО НА
МЕЖДУНАРОДНИ ИНВЕСТИЦИИ В ИНДУСТРИАЛНИЯ СЕКТОР НА РЕПУБЛИКА
КАЗАХСТАН“

представен за придобиване на
образователна и научна степен „Доктор”
по Професионално направление 3.7. „Администрация и управление”
и Докторска програма “Организация и управление извън сферата на материалното
производство”

Научен ръководител: проф. д-р Павел Павлов

Научен консултант: проф. д-р Сайранбек Ахметов

Варна, 2017 г.

Настоящата рецензия е съобразена с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Вътрешните правила за развитие на академичния състав във Варненския свободен университет “Черноризец Храбър”.

За изготвяне на рецензията са представени Дисертационен труд в обем от 218 страници, Автореферат от 28 страници, 12 публикации на докторанта по темата на дисертационното изследване. Представената документация е предостатъчна по обем и съдържание. Веднага и още веднъж искам тук да подчертая, колко приятно и полезно е запознаването с една толкова сериозна и много качествена научна разработка, за да се изрази и задоволство в една рецензия за нейната актуалност, полезност и значимост.

I. АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ НА РАЗРАБОТВЕНИЯ НАУЧЕН ПРОБЛЕМ

Дисертационният труд представен от докторанта Алмагул Камиева на тема *„ИНОВАЦИОННА ПОЛИТИКА И ПОДХОДИ В УПРАВЛЕНИЕТО НА МЕЖДУНАРОДНИ ИНВЕСТИЦИИ В ИНДУСТРИАЛНИЯ СЕКТОР НА РЕПУБЛИКА КАЗАХСТАН“* е много сериозно изследване и анализ в една специфична, но с изключително значение социална област, към която се насочва и с перспектива научното познание. Този труд разкрива теоретико-методическите постановки за същността и състоянието на проблема в процеса на неговото реализиране и развитие. Именно това обуславя неговата актуалност и значимост, както и съотнесимостта му сега към европейските и международните ценности и стандарти, към българския опит и традиции. Ще бъдат сухи и излишни повече суперлативи за избраната и разработена тема по толкова актуален и важен проблем.

Наистина много смелост, отговорност и професионален интерес са необходими сега, за да се захване един докторант с изследване, анализ и оценка на иновационната политика и подходи в управлението на инвестициите в индустриалния сектор на Казахстан.

Изследване, анализ и оценка, конкретни препоръки за подобряване на този процес и дейност са безспорно необходими и сега правилно докторантът Алмагул Камиева е избрала за разработка този проблем. Основното съдържание на нейния дисертационен труд напълно съответства на формулираната тема. Тук специално трябва да се подчертае и компетентността на докторанта в научната област. Тя е навлязла дълбоко в проблемите, като сполучливо съчетава теоретичните знания с практическите положения и тяхното значение в дейността по управление на изследванията. Именно този професионален капацитет ѝ позволява да поеме

отговорността да изследва, анализира и оценява избрания специфичен научен проблем. С работата си в направление научно-изследователска дейност Алмагул Камиева показва много добри умения за анализ и оценка, за формулиране и решаване на научните проблеми и задачи.

Структурата на дисертационния труд има „класически формат” – увод, три глави с общо 11 параграфи, заключение, богата библиографска справка и 2 приложения. Общият обем е 218 страници. В удачно структурираната разработка с логическа последователност се изследва основната тема.

2. КРАТКА ФОРМАЛНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд е представен като самостоятелно научно-приложно изследване:

Уводът убедително, аргументирано и точно въвежда в темата, показва необходимостта от нейната разработка с точна цел, задачи и подходи, с конкретната и аргументирана теза. Концептуалната рамка е много добре изготвена и оформена, заинтригуващо насочва към изложението в следващите глави.

Глава първа извежда етапите на развитие на иновационната политика в индустриалния сектор на икономиката на Казахстан, като е направен анализ и класификация на основните етапи. Тук конкретно и критично се разглеждат основните задачи и етапи, държавно правните аспекти на регулирането и управлението на инвестициите и се прави оценка на резултатите от индустриално-иновационната политика на Казахстан. Във втория параграф е направен анализ на държавните документи и законодателните основи в областта на иновационната политика на държавата. В следващия параграф авторът Камиева обосновава поставяне на задачите на изследванията и формулира изводите по Първа глава, като се проследява тенденцията в пътищата за решаването им. Претворяването в живота на посочената тенденция изисква ясен ориентир в разработката на програмите за действия по привличането на чужди инвестиции.

Глава втора е много интересна с фактологичната информация и най-вече с анализа на новите подходи за управление на чуждите инвестиции в индустриалния сектор на Казахстан и пътищата за тяхното усъвършенстване. Това е според мен най-интересната, най-полезната и много богата с фактологически материал глава на дисертацията. Авторът е въвел нови понятия в предложените подходи, позволяващи да се преразгледат някои методи за анализ на процеса на управление на чуждите инвестиции, което дава възможност на изследователите да изградят система на взаимосвързаните степени в инфраструктурата на държавното управление. Именно така и въз основа на изследване технологията на

управление на инвестиционния климат са предложени мерки за активизиране на механизми по формиране на инвестиционната политика. Специално трябва да подчертая фигурите 2.1, 2.2 и 2.3, които пораждат много размисъл и формиране на становище, което проследява от първата до петата степен на фактологически съпоставки. Много интересна е и Блок-схема 4, която разкрива фонда на националното благосъстояние. Интересна и полезна е Схема 5, разкриваща базовите насоки за реалното инвестиране. Тези изброени пет схеми и останалите още три са авторски продукт и пораждат у мен удовлетворение и възхищение, което искам да подчертая в рецензията. Именно след такъв анализ от автора се търсят “възможните” подходи в управлението. Изводите и обобщенията в края на Глава втора основателно пораждат много въпроси, становища и препоръки.

Глава трета предлага инвестиционната привлекателност на промишлените предприятия, като един от вариантите за реализация на новите принципи за управление на инвестициите в Република Казахстан. Предложена е подробна класификация на подходите за определяне на инвестиционната привлекателност на предприятието, обобщаваща резултатите на световно известни учени, включително и местни, позволяващи да се проследят перспективните пътища за усъвършенстване на методите и методологията за определяне на инвестиционната привлекателност. Авторът Камиева е предложил нова трактовка на понятието „*инвестиционна привлекателност*“ и нови методически подходи за неговата оценка. Като резултат от изложеното до тук, авторът Алмагул Камиева е разработил модулно-кълъстерна концепция за инвестиционната привлекателност на промишлените предприятия в условията на казахстанското стопанско управление, която обобщава опита в развитието на иновационната политика и утвърждаването на чуждите инвестиции в индустриалния сектор на държавата. Модулно-кълъстерната концепция се съпоставя и допълва с модулно-кълъстерния подход. Тук отново искам да подчертая добрата информация и многото коментари, които поражда Таблица 3.1. за брутен приток на преките инвестиции в Казахстан и особено отрасловата структура на инвестициите. В изводите на Трета глава авторът аргументирано резюмира положителните страни и преимуществата на предлаганата концепция, включваща три етапа на практически действия.

Заклучението е естествен завършек на дисертационния труд. В него се потвърждава реализирането на поставената цел и задачи. Формулирани са основните 8 подробни, аргументирани и много същностни изводи от проведеното изследване и произтичащите от тях препоръки, които могат да бъдат използвани с предлагания модел за инвестиционна привлекателност.

Приложената справка за приносите в дисертацията е конкретна. Тя маркира добросъвестно основните теоретични и практико-приложни приноси постановки на автора в труда. Приемам основните пет приноси така, както ги е формулирала докторант Камиева.

Не установих плагиатстване и приемам, че дисертационният труд, както и научно-приложните приноси в него са лично дело на докторанта.

Авторефератът представя същностните моменти на дисертационния труд. Той е разработен на високо ниво и много добре отразява цялостното съдържание на дисертационния труд, неговите качества и приложна стойност. **Осъществени са всички изисквания на Закона за научните степени и звания.**

3. ОЦЕНКА НА НАУЧНИТЕ РЕЗУЛТАТИ И ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Представеният за защита дисертационен труд е удачно структуриран с много добър език, стил и логика на изложението. В него с логическа последователност се изследват същностни, методически, управленски, икономически и административно-организационни аспекти на разглежданата тематика.

За задълбоченото и изчерпателно изясняване на избраната тема много спомага стройният план на изследването, който следва логическата последователност на цел, задачи, ограничения, допускания, предмет, подход и методи на изследване. Положително трябва да се оценят изследователската и практико-приложните цели с конкретизираните научно-изследователски задачи на изследването.

Най-напред и преди конкретната оценка е необходимо и полезно да се изтъкнат няколко общи характеристики на дисертационния труд:

* **първо** – той е посветен на една много актуална и особено полезна за наукознанието и практиката тема. Дисертантът Алмагул Камиева много точно и обосновано посочва обективните причини, които правят темата толкова съвременна и значима, както и нейната степен на разработеност след коренните промени в глобален и национален мащаб. Тези няколко най-обща съображения определят тематиката на дисертационния труд, като много важна и актуална;

* **второ** – изследването на актуалните и процедурни аспекти в разглежданата проблематика е научно обосновано, извеждат се и аргументират интересни и оригинални тези;

* **трето** – много добро е познаването на предметната област, която е в рамките на научната специалност. Към обема на дисертацията от 218 страници основен текст трябва да се добавят много перфектни и впечатляващи фигури, таблици, графики и приложения (6 таблици и 9 фигури). Използваната богата литература включва 131 заглавия на български, руски и английски език. Всички тези помощни, справочни, информационно-аналитични материали и документи са

много добре използвани при обосновка тезите на автор Камиева в представения дисертационен труд. Избраният начин на цитиране следва един от утвърдените в науката подходи, а събраната емпирична информация е обработена професионално, достъпно и разбираемо, като красиво и нагледно е представена. Рядко се предлага дисертационен труд с толкова много фактология и методика на изследване, за да се стигне до точни и безспорни резултати, мотивиращи и ефективни решения и действия, когато основно става дума за знания и опит. Чудесни, точни и впечатляващи са използваните фигури в текста.

Всичко това говори, че докторантът Алмагул Камиева добре познава предметната област и може да има приноси за нейното развитие. Тя притежава много богата и научна осведоменост относно направените до сега изследвания и съответните публикации в дисертационната материя. Познава, цитира, анализира, оценява позициите на наши и чуждестранни автори, което прави с уважение и научна добросъвестност. Извежда и включва в своите разсъждения и обобщения, идеи и разбирания на други изследователи без да напуска или принизява спецификата на своята изследователска цел и задачи.

* **четвърто** – методиката и методологията на изследването са правилни и много добри, теоретичните обобщения се правят на основата на проведените проучвания и апробации, които подробно се описват и оценяват. Приложен е и критичен анализ на събраната фактологическа информация и конкретни резултати от направения мултикритериален анализ;

* **пето** – дисертацията има сериозна практико-приложна стойност, особено с разработките в последните две глави. Трудът е самостоятелно научно-приложно изследване, а докторантката е направила 12 сериозни научни публикации по темата.

Като цяло разработката се характеризира с логичност на изложението и относителна задълбоченост на направените изследвания и изводите от тях. Успешен е опитът на дисертантката за решаване на поставените в увода точна цел и задачи. Затова може да се твърди, че целите на дисертационното изследване са постигнати, което много убедително се доказва в заключението. Заявената основна изследователска теза е доказана с извършените конкретни теоретични и приложни изследвания. Така дисертационният труд има не само теоретична, но и много полезна практико-приложна насоченост. Резултатите от него се съпровождат с авторови идеи, мнения и предложения направени на базата на обобщените изводи и заключения към всяка глава. Могат да се посочат в рецензията също много „суперлативи” за качествата на перфектната дисертация.

Получените научни резултати в дисертационния труд ми дават сериозни основания да подкрепя посочените от кандидата претенции за приноси. Приемам напълно

тяхното формулиране и подреждане в дисертацията и автореферата. Специално искам да подчертая, че напълно приемам и формулираните самостоятелни определения на посочените понятия и базови дефиниции.

Допуснати са и някои незначителни слабости и грешки в текстуалното съдържание и най-вече в концептуалната рамка. Считам, че много полезно и необходимо беше още в Глава първа да се изложи същността и спецификата на иновационната политика в индустриалния сектор и тогава да се пристъпи към коментар на етапите в нейното развитие. Едва ли е точно определението „Методология на изследването“ и последващия коментар именно на методите, което ме предизвиква при защитата дисертантката да съпостави методология и методика на изследването. Тези само маркирани с препоръчителен тон критични бележки не обезценяват получените в дисертационния труд резултати. Те не накърняват общото положително впечатление от работата на Алмагул Камиева, не променят актуалността на темата и на методологическите и научно-приложни приноси, като определено смятам, че са обясними и лесно преодолими от един добър изследовател.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Предложената за рецензиране дисертация на Алмагул Акбулатовна Камиева е задълбочен, завършен научен труд със значителни научни и научно-приложни приноси, и в пълно съответствие с изискванията за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по Закона за развитие на академичния състав на Република България. Дисертационният труд показва, че **кандидатката притежава задълбочени теоретични знания и способности за самостоятелни научни изследвания.**

Като отчитам качествата на дисертационния труд и постигнатите в него резултати, давам положителна оценка и предлагам специализираното научно жури да даде на Алмагул Акбулатовна Камиева образователната и **научна степен „Доктор“ по професионално направление 3.7 „Администрация и управление“.**

Гр. Варна, 17.07.2017 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

(проф. д-р Иван Величков)